

BETÆNKNING**Afgivet af Lovudvalget****vedrørende****Forslag til Inatsisartutbeslutning om at Naalakkersuisut pålægges at henlægge whistleblower-undersøgelser til en tilstrækkeligt uafhængig enhed****Afgivet til forslagens 2. behandling**

Udvalget har under behandlingen bestået af:

Medlem af Inatsisartut Anders Olsen, Siumut, formand
Medlem af Inatsisartut Sofia Geisler, Inuit Ataqatigiit, næstformand
Medlem af Inatsisartut Nikkulaat Jeremiassen, Siumut
Medlem af Inatsisartut Justus Hansen, Demokraatit
Medlem af Inatsisartut Stine Egede, Inuit Ataqatigiit

Udvalget har efter 1. behandlingen 18. oktober 2018 gennemgået forslaget.

1. Forslagets indhold og formål

Med forslaget vil Naalakkersuisut blive pålagt at flytte ansvaret for undersøgelsen fra departementschefen for det område, hvor ulovlighederne angives at have fundet sted til en tilstrækkeligt uafhængig enhed, eksempelvis Intern Revision, en advokat eller revisor. Formålet er at øge uafhængigheden mellem den enhed der håndterer eventuelle indberetninger til whistleblowerordningen og dem disse indberetninger potentielt omhandler, og at dette vil medvirke til at øge tilliden til ordningen.

2. Whistleblowerordningen i Grønland i dag

Whistleblowerordningen er i dag forankret som en enhed under Intern Revision i Økonomi- og Personalestyrelsen. Intern Revision har bl.a. ansvar for at forebygge og afdække forsøg på økonomiske besvigelser i selvstyrets økonomiske forvaltning.

For at sikre muligheden for anonyme indberetninger, er det oprettet en whistleblowerportal hvor ansatte i Grønlands Selvstyres centraladministration og underliggende enheder eller nettostyrede virksomheder kan indgive oplysninger om ulovligheder eller alvorlige uregelmæssigheder i Grønlands Selvstyre. Den der indberetter via portalen har mulighed for at vælge at indberetningen sker anonymt.

Alle oplysninger, der indgives til whistleblowerordningen, vurderes af Intern Revision. I vurderingen indgår, hvilke forhold oplysningerne vedrører, forholdets grovhed samt mulighederne for at dokumentere forholdet på baggrund af de indgivne oplysninger.

Intern Revision skal videregive oplysningerne til den ressortansvarlige departementschef, såfremt oplysningerne vedrører forhold, der vurderes til at være grove og/eller væsentlige og der er mulighed for at dokumentere forholdet. Det er departementschefen inden for det ressortansvarlige departementsområde, der er ansvarlig for at igangsætte, varetage og afslutte en undersøgelse.

For det tilfælde oplysningerne der indberettes omhandler en departementschef, videregives oplysningerne derimod til departementschefen i Formandens Departement eller departementschefen i Finansdepartementet. Den departementschef som modtager oplysningerne er ansvarlig for at igangsætte, varetage og afslutte en undersøgelse.

Snarest efter at en departementschef har afsluttet en undersøgelse, modtager Intern Revision en skriftlig redegørelse om de forhold, der er blevet undersøgt. Efter modtagelsen af redegørelsen, fremkommer Intern Revision med en skriftlig udtalelse om sagen. Intern Revision kan i den sammenhæng fremkomme med henstillinger. Departementschefen som har afsluttet sagen, meddeler skriftligt Intern Revision, såfremt departementschefen ikke agter at følge Intern Revisions henstillinger. Intern Revision kan efter en konkret vurdering sende sin udtalelse til departementschefen i Formandens Departement eller departementschefen i Finansdepartementet.

3. Evalueringen af den nuværende whistleblowerordning

Samlet har det siden ordningen trådte i kraft, været 7 henvendelser. 4 af disse var afsluttet på det tidspunkt hvor evalueringen blev foretaget. 2 var på det pågældende tidspunkt under afslutning og 1 var under undersøgelse. Af de 7 henvendelser har 6 været anonyme og 1 ikke-anonym.

Med hensyn til valget af at lægge ordningen til Intern Revision, udtales det i evalueringsrapporten følgende:

”Placeringen af administrationen af whistleblowerordningen i Intern Revision blev foretaget for at placere ordningen en tilstrækkelig uafhængig enhed i centraladministrationen. Samtidig skulle det tilsikres, at der var den fornødne kapacitet til at løfte opgaven, uden at der skulle tilføres yderligere ressourcer.”¹

På trods af dette, påpeges det i evalueringsrapporten også følgende:

”Det fremgår af ovennævnte anmeldelser, at man har modtaget forskelligartede anmeldelser, der omfatter anonyme og ikke-anonyme henvendelser. Det kan være vanskeligt at vurdere, om den valgte form har virket begrænsende på antallet af henvendelser. Men det er erfaringen fra eksempelvis Københavns Kommune, der har en nogenlunde tilsvarende whistleblowerordning, at antallet af henvendelser er mere begrænset, end man først havde forventet.”²

Redegørelsen konkluderer afslutningsvis følgende:

”Af den årsag vurderes der ikke et grundlag for at ændre ordningen eller opgavens placering på nuværende tidspunkt. Men det vil være hensigtsmæssigt, at der fortsat er fokus på at indhente erfaringer med ordningen, hvorfor der eksempelvis efter en ny periode på 3 år kunne laves en fornyet evaluering af ordningen. På det tidspunkt kunne man samtidig overveje, hvorvidt ordningen skulle række ud over den organisation, der p.t. er omfattet.”³

4. Udvalgets bemærkninger til forslaget

Udvalget noterer sig at Naalakkersuisut synes at give udtryk for at den samlede mængde som er indberettet, i antal er mindre omfattende end forventet. Udvalget noterer sig tilsvarende at Naalakkersuisut ikke udelukker at dette kan hænge sammen med opgavens placering ved Intern Revision.

¹ Evaluering af whistleblowerordningen i Grønlands selvstyre pr. juni 2017, s. 3.

² Evaluering af whistleblowerordningen i Grønlands selvstyre pr. juni 2017, s. 3.

³ Evaluering af whistleblowerordningen i Grønlands selvstyre pr. juni 2017, s. 3.

Lovudvalget finder i denne sammenhæng grund til at henlede opmærksomhed på tidligere udtalelser fra udvalget:

”Hertil kommer en række praktiske spørgsmål: Hvordan sikrer man f.eks. i så små offentlige forvaltningsenheder, som vi har her i landet, at offentligt ansatte, som ønsker at gøre opmærksom på ulovligheder, ikke blot formelt, men også reelt, kan forblive anonyme?”⁴

”Lovudvalget lægger afgørende vægt på, at såvel befolkningen, som den lovgivende magt, Inatsisartut, skal kunne have tillid til, at ansatte i administrationen ikke af frygt for repressalier skal afholde sig fra at advare om magtmisbrug eller andre ulovlige eller kritisable forhold i Selvstyret eller kommunerne.”⁵

Formålet med etableringen af whistleblowerordningen er netop at forsøge at etablere muligheden for at meddele om magtmisbrug, ulovlige eller på anden måde kritisable forhold inden for det offentlige, uden at frygte for repressalier, eksempelvis i form af et forringet arbejdsmiljø eller at indberetningen får ansættelsesmæssige konsekvenser.

Det at Intern Revision i sine øvrige opgaver foretager kontrol af centraladministrationen, behøver ikke betyde at den person som overvejer at foretage en indberetning, opfatter disse som uafhængige nok.

Tilsvarende kan det ikke udelukkes at det også har en væsentlig indvirkning at Intern Revision, som udgangspunkt overdrager opgaven til den departementschef som har det pågældende ressortområde. Med udgangspunkt i at de enkelte enheder som oftest består af et mindre antal personer, gør dette at det fortsat kan være en relativt nær relation mellem den der indberettes om, og den der skal håndtere sagen. På den ene side vil det kunne gøre at den der skal håndtere sagen hurtigere får dannet sig et overblik over hvad der er sket, og om det reelt set foreligger et kritikværdigt forhold. På den anden side kan det påvirke i hvilken grad det bliver indberettet, da det for den som overvejer at indberette, kan skabe tvivl om behandlingen af sagerne vil ske på et sagligt grundlag, og uden repressalier for den der indberetter.

Det i sig selv at Naalakkersuisut konstaterer at omfanget er mindre end forventet, og at dette kan skyldes den nuværende placering, kunne tilsige at den nuværende placering blev taget op

⁴ EM2013/86, om fastsættelse af regler som giver mulighed for at etablere whistleblowerordninger, side 8

⁵ EM2013/86, om fastsættelse af regler som giver mulighed for at etablere whistleblowerordninger, side 10

til revurdering allerede på baggrund af den foreliggende evaluering.

5. Udvalgets indstillinger

Et flertal i Lovudvalget bestående af Siumut og Inuit Ataqatigiit indstiller forslaget til vedtagelse.

Et mindretal i Lovudvalget bestående af Demokraterne indstiller forslaget til forkastelse.

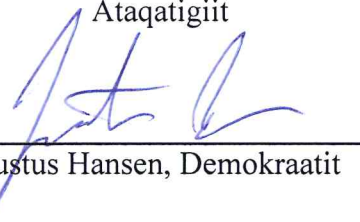
Demokraterne afgiver i tilknytning til indstillingen følgende mindretalsudtalelse:

”Punkt 81 fra Samarbejdspartiet om at oprette en uafhængig enhed til whistleblowerordningen er vi principielt set også enige i, men som med alt andet, så er det vigtigt at undersøge tingene grundigt først. Og det er netop hvad Demokraternes Inatsisartutmedlem Steen Lynge foreslår i punkt 49. Han vil have udarbejdet en redegørelse, der skal kigge på hele anti-korruptionsområdet herunder om muligheden for at oprette en uafhængig anti-korruptionsenhed. Denne anti-korruptionsenhed kunne jo så også tage sig af henvendelser fra whistleblowere. Herudover betragter vi forslagsstillers idé om at samle alle tiltag i en antikorrupsionsenhed som rigtig god. Sagt med andre ord, så vil en redegørelse om emnet være det rigtige sted at starte, og på den baggrund kan vi ikke støtte Samarbejdspartiets forslag om allerede nu at oprette en uafhængig enhed. Lad os gøre tingene ordentligt i stedet for at forhaste os.”

Med disse bemærkninger overgiver Lovudvalget forslaget til 2. behandling.

Sofia Geisler
Næstformand, Inuit
Ataqatigiit

Justus Hansen, Demokraatit

Anders Olsen
Formand, Siumut

Nikkulaat Jeremiassen,
Siumut

Stine Egede, Inuit
Ataqatigiit